

N:o 12.

Ank. till Riksd. kansli den 7 febr. 1893, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Skara stad af en under indragna militiebostället Götala n:is 1 och 2 lydande lägenhet, benämnd S:t Annæ äng.

(I. A.)

Enligt hvad af en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 5) inhemtas, hade stadsfullmäktige i Skara i en af magistraten i Skara med skrifvelse den 3 mars 1892 till Kongl. Maj:t insänd ansökning anført, att en under indragna majorsbostället Götala n:is 1 och 2 om 2 mantal i Skara socken och Skånings härad af Skaraborgs län hörande ega, S:t Annæ äng kallad, hvilken vore belägen närmast vester om Skara stad inom dess rågång på $\frac{1}{4}$ mils afstånd från Götala, utgjorde ett stort hinder för stadens utvidgning, som under de tio sistförflutna åren varit högst betydlig och tagit stadsjorden ganska mycket i anspråk åt de enda håll, der en utvidgning kunde ske, eller i söder och vester, så att, om bygnadsverksamheten, såsom antagligt vore, komme att fortgå hädanefter som hittills, S:t Annæ äng, hvilken redan vore kringbyggd på tre sidor, skulle inom en ej aflägsen framtid ligga inuti staden. För att åt staden förvärfva ängen och såmedelst komma i tillfälle att i enlighet med bygnadsstadgan för rikets städer uppställa och tillämpa en ordnad plan öfver den del af stadsområdet, der ängen vore belägen, hade stadsfullmäktige med begagnande af den utväg, 56 § i skiftesstadgan anvisade, låtit, efter inköp för stadens räkning af dels passande stadsjord och dels utaf statsverket försålda förra skogvaktarebostället $\frac{1}{4}$ mantal Glasbacken, som

Bih. till Riksd. Prot. 1893 4 Saml. 1 Afd. 10 Häft. (N:o 12, 13.)

med sina egor gränsade intill Götala boställe och till och med hade en ega, omsluten af Götalas mark, föranstalta om egoutbyte genom landtmätare och godemän mellan staden och bostället. Vid denna förrättning hade staden tillagts S:t Annæ äng mot vederlag till bostället af sistberörda stadsjord och en del af Glasbackens mark, men Skånings härads egodelningsrätt, der klagan öfver förrättningen blifvit å kronans vägnar förd, hade genom utslag den 22 december 1890, som blifvit medelst Kongl. Maj:ts utslag den 17 september 1891 fastställt, förklarar bytet icke kunna ega rum af det skäl, att stadsfullmäktige underlåtit dertill begära Kongl. Maj:ts bifall. Med anledning häraf, och då någon anmärkning icke blifvit gjord vare sig mot förrättningen eller det af staden lemnade vederlaget, anhöllo stadsfullmäktige, att Kongl. Maj:t måtte lemna bifall till jordutbyte mellan Skara stad och Götala på det sätt landtmäterihandlingarna innehölle; varande vid ansökningen fogade handlingar och karta rörande ofvan omförmälda egoutbytesförrättning, utvisande, att Skara stad dervid tilldelats S:t Annæ äng med en areal af 7,9010 hektar, uppskattade till samma innehåll, samt Götala boställe såsom vederlag dels af hemmanet Glasbacken den så kallade Djurgårdsmossen, innehållande 4,5460 hektar, som uppskattats till 1,257693 hektar, och dels af Skara stadsjord 9,7970 hektar, uppskattade till 6,643016 hektar.

Uti den skrifvelse, hvarmed berörda ansökning öfverlemnats, hade magistraten i Skara tillstyrkt bifall till densamma, helst S:t Annæ äng inginge i den fastställda nya stadsplanen, som utan det ifrågasatta egoutbytet icke kunde tillämpas.

Till följd af erhållen remiss hade domänstyrelsen infordrat och med eget utlåtande till Kongl. Maj:t öfverlemnats yttranden från arrendatorn af förra majorsbostället Götala, vederbörande kronofogde samt domänintendenten och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län. Af de sålunda hörde hade arrendatorn hemställt, att ansökningen måtte lemnas utan afseende, då, enligt arrendatorns förmenande, det ifrågasatta jordutbytet vore för bostället, som derigenom skulle beröfvas sin bördigaste och mest värdefulla jord, ofördelaktigt, samt S:t Annæ äng, oberoende af dess värde såsom åkerjord, skulle till följd af dess användbarhet till tomtplatser vid en försäljning med all sannolikhet komma att betinga ända till 3,200 kronor för tunnlandet.

Kronofogden hade uttalat den åsigt, att ifrågavarande egoutbyte ej borde ega rum, med mindre än att Skara stad lemnade skälig ersättning till Götala för det ganska betydliga värde utöfver det egentliga jordvärdet, som S:t Annæ äng för nämnda domän obestriddigen egde.

Domänintendenten hade meddelat, att S:t Annæ äng bestode helt och hållet af synnerligen god åker. Den till vederlag föreslagna marken vore

belägen intill och inom Götala egor och bestode dels af åker och dels af vallmark, den förra af god beskaffenhet, den senare af föga värde. Om hänsyn toges endast till det värde, den erbjudna marken såsom jordbruksfastighet representerade, motsvarade densamma visserligen S:t Annæ äng, men då sökandena angifvit ändamålet med förvärfvet vara att upplåta ängen till tomplatser, lede det icke tvifvel, att ängen, sålunda använd, representerade ett vida högre värde. Då förra skogvaktarebostället Glasbacken, af hvars område ej mindre än 4,5460 hektar voro afsedda att ingå i bytet, helt nyligen blifvit af statsverket försåldt, och Kongl. Maj:t vid pröfning af frågan härom ej funnit skäl förekomma för hemmanets bibehållande åt kronan, syntes Skara stads åstundan att komma i besittning af S:t Annæ äng ej utgöra giltig anledning till återförvärfvande af vare sig hela eller någon del af hemmanet, så mycket mindre som för en eventuel utvidgning af åkerjorden vid Götala stora odlingsmarker med godt läge funnes inom dess nuvarande område. Nu löpande arrendeperiod för Götala ginge till ända den 14 mars 1895, och kunde med hänsyn till S:t Annæ ängs afskilda läge med säkerhet antagas, att vid den stundande nya arrendevärderingen förslag komme att väckas om ängens fränskiljande och upplåtande under särskildt arrende, efter hvars utlöpande den antagligen komme att försäljas, då arrendet väl näppe-ligen komme att öfverstiga 500 kronor. Om det för Skara stad vore af så stor vigt att komma i besittning af ängen, vore tidpunkten väl vald att söka utverka Kongl. Maj:ts tillstånd, att lägenheten redan nu måtte å auktion utbjudas, dervid staden komme i tillfälle att förvärfva densamma, och kronan på samma gång genom den fria täflan tillförsäkrades en köpeskillning, som motsvarade verkliga värdet. Med åberopande af dessa skäl hade domänintendenten afstyrkt bifall till den gjorda framställningen.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade anfört, att det väl vore antagligt, att S:t Annæ äng skulle genom försäljning till tomter betinga ett jemförelsevis högt pris. En sådan förhöjning i jordens saluvärde kunde emellertid icke uppnås, med mindre jordegaren underkastade sig de ingalunda oväsentliga utgifter, som föranleddes af gators anläggning, underhåll och belysande. Den jord, som af staden erbjödes i vederlag, vore dessutom, äfven den, belägen helt nära intill stadens bebyggda område och borde således jemväl ega ett ganska mycket högre värde, än som i allmänhet kunde åsättas jord å landet. Vid sådant förhållande syntes det ingalunda oantagligt, att det ifrågasatta egoutbytet skulle kunna verkställas så, att kronan erhöile mark, hvars värde i alla afseenden vore jemngodt med värdet å S:t Annæ äng. På grund häraf hemstälde Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att Kongl. Maj:t täcktes medgifva, att egoutbytet finge, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad vid förutnämnda förrättning faststälts, verkställas,

dock med vilkor att kronan dervid erhöle mark, hvars värde kunde i allo anses jemngodt med värdet å den kronan genom förrättningen frånskiftade mark, samt att de särskilda egolotterna icke fingo tillträdas förr än den 14 mars 1895.

På sätt i den kongl. propositionen vidare anföres, hade domänstyrelsen för egen del, jemte meddelande att Götala boställe med derunder lydande S:t Annæ äng, som i jordeboken benämndes S:t Annas gärde n:o 1, en äng, och vore särskildt skattlagd, blifvit för tiden till den 14 mars 1895 utarrenderadt mot årligt arrende af 1,140 kubikfot spanmål, hälften råg och hälften korn, samt en kontant afgift af 1,350 kronor, på de af domänintendenten anförda skäl afstyrkt bifall till den gjorda ansökningen. Då emellertid S:t Annæ äng, som syntes kunna skiljas från Götala boställe och säkerligen till följd af sitt läge vid en försäljning skulle betinga vida högre köpeskilling, än som kunde uppvägas af den inkomst, statsverket vid förnyad utarrendering af ängen hade att påräkna, hade domänstyrelsen hemställt, att ängen, derest icke Skara stad skulle anmäla sig att i den ordning, kongl. förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 föreskrefve, tillösa sig densamma, hvilket, vid det förhållande att ängen inginge i den för Skara stad fastställda stadsplan, ej syntes böra förvägras, måtte, sedan saluvärdering å ängen egt rum, å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i kongl. brevet den 29 maj 1874 stadgade vilkor och med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1895.

Sedan stadsfullmäktige i Skara lemnats tillfälle att yttra sig i anledning af hvad domänstyrelsen i nyssberörda utlåtande anfört, hade stadsfullmäktige i en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande insänd skrift förklaradt, att de, i händelse Kongl. Maj:t ej skulle finna anledning att lemna bifall till ansökningen, vore villiga att, om bifall dertill erhöles, inlösa den ifrågasvarande ängen på sätt och efter de grunder för värderingen, som ofvan åberopade kongl. förordning den 14 april 1866 innehölle, och sålunda mot ett pris, som motsvarade ängens värde, uppskattadt efter hvad jord af lika beskaffenhet och godhet i orten högst gälde.

Med afseende å hvad sålunda i ärendet förekommit har Kongl. Maj:t, som funnit sökandenas framställning om jordutbyte mellan Skara stad och kronan icke böra vinna afseende, nu föreslagit Riksdagen att medgifva:

dels att den under indragna majorsbostället Götala n:is 1 och 2 lydande lägenheten S:t Annæ äng måtte till Skara stad upplåtas, att tillträdas den 14 mars 1895 mot vilkor, att staden vid tillträdet af lägenheten därför till kronan erlade lösen med ett belopp, som för lägenheten efter uppskattning i den ordning, kongl. förordningen angående jords

eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 stadgade, kunde varda bestämdt;

dels ock att den inflytande köpesumman måtte användas på enahanda sätt, som vore föreskrifvet i afseende å medel, som inflöte för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning egde rum i öfverensstämmelse med kongl. brefvet den 29 maj 1874.

Statsutskottet, till hvars förberedande handläggning denna proposition blifvit öfverlemnad, får hemställa,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 7 februari 1893.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.